

Stefan Hermanns tale ved mindehøjtideligheden for Samuel Paty

Taler

Stefan Hermann
Rektor på Københavns
Professionshøjskole

Dato

25. november 2020

Sted

Christiansborg Slotsplads

Jeg står her i dag, fordi jeg er en borger, der kan nyde mine frihedsrettigheder og deltage i en demokratisk aktion. Jeg står her også, fordi jeg er rektor for en institution med mere end 20.000 studerende, hvoraf ikke mindst de mange lærer- og pædagogstuderende vil få afgørende betydning for børns og unges demokratiske og retsstatslige dannelse.

Endelig står jeg her, fordi en af mine undervisere har modtaget trusler, fordi hun insisterer på selv at beslutte, hvilket materiale hun vil bruge i sin undervisning - bl.a. Muhammed-tegningerne.

Hun og alle Københavns Professionshøjskoles medarbejdere skal vide, at de har ledelsens urokkelige støtte til at lade sig lede af oplysning og pædagogik og aldrig af frygt eller behagesyge.

Samuel Paty døde ikke, fordi han hånede, diskriminerede eller nedgjorde nogen af sine elever. Han blev ikke dræbt, fordi han ønskede at gøre forskel eller sætte skel mellem dem. Han blev brutalt myrdet på grund af det modsatte. Halshugget, fordi han så borgeren i hver elev.

Fordi han så en elev i hvert enkelt barn - uanset deres hudfarve, deres ophav og religiøse identitet. Derfor blev han slået ihjel. Fordi han ville realisere de mest ædle idealer i vores samfund.

Den franske barndomshistoriker Philippe Aries sagde engang, at »vor civilisation er bygget på skolen«. At leve i et frit samfund forudsætter ikke alene rettigheder - som stemmeret, ytringsfrihed og ejendomsret - eller institutioner, som parlament, regering, domstole, politi og medier. Det forudsætter også

skoler.

Demokrati og frihed afhænger ikke alene af politik, men også af pædagogik. Fordi friheden skal tilegnes, læres, bruges, påskønnes, kritiseres og udvikles. Fordi vi skal lære at være uenige på en skikkelig måde, som K. E. Løgstrup bestemte demokratiets væsen i sin tid. Vi skal lære sammen, fordi vi skal leve sammen. I det mindste som borgere.

Skolen og undervisningsinstitutionerne er et vidunderligt rum til at lade sig civilisere i. Et rum, hvor man kan træne, øve, lære, lytte, tale og dyste. Rollerne er klare. Tiden er afmålt. Emnerne forberedt.

Intentionerne tydelige. Autoriteten er tildelt lærere med års uddannelse og erfaring. Kun de deltagende kigger som hovedregel med. Her skal man lære, her må man fejle. Her viser man aldrig noget for at håne, diskriminere eller nedgøre, men for at lære. Her undervises heller ikke for at behage eller undgå konflikt, men for at danne og oplyse. Det er ikke alene motiverende og bekræftende, men kan være forbundet med ubehag og usikkerhed.

Her kan man lære at oversætte indtryk, følelser og holdninger til et sprog, andre kan forstå. Her skal man grunde sine synspunkter i argumenter, andre kan teste og udfordre.

Det er derfor, man er elev. Man skal eleveres - myndiggøres til at bruge sin frihed.

Man må godt være alt muligt andet end elev eller studerende, men det skal gyldiggøre sig. Man skal formulere sin synspunkt i et argument, og eleven skal samtidig føle sig oprigtigt hørt og lyttet til af den voksne. Man er i en skole aldrig reduceret til sin hudfarve, sit køn, sit religiøse tilhørsforhold eller sociale baggrund.

Man er altid først og fremmest studerende eller elev, der bliver til en borger.

Derfor slås der også i en god skole ned på diskrimination og systematisk forhånelse af elevgrupper. Det er netop den anden side af mønten. Fraværet af særhensyn til f. eks. religion er altid også en kamp mod negativ særbehandling (diskrimination, forhånelse etc.).

For at være borger må man ikke alene have rettigheder og institutioner til at sikre dem. Man må også have borgerdyder - særlige kundskaber og egenskaber.

Paty underviste i borgerdyder, i faget instruction morale et civique.

DERFOR VAR mordet på Samuel Paty en dobbelt terror: Det var et ussel og bestialsk mord på borgeren og læreren og dermed et angreb på både ytringsfrihedens og demokratiets ydre forudsætninger, der består i, at vi kan bruge friheden inden for lovens rammer uden at møde vold. Og det var et angreb på demokratiets indre styrke, der består i, at vi i skolen dannes til fredelig brug af friheden. En frihed foruden hvilken vi ikke i dag ville have set opgør mod f. eks. sexismen og racismen.

Vi står her i dag ikke alene i sorg og fælles tilslutning til ytringsfriheden. Vi er også samlet i fælles bedrøvelse. Jeg er ikke overvældet af den politiske støtte: hverken til dagens arrangement eller til den institution og medarbejder, som har modtaget trusler. Her er der nærmest larmende stilhed. Tvetungetheden og uklarheden fra mange lærer- og skolerepræsentanter undrer mig, og stilheden fra andre oplysningsinstitutioner er påfaldende.

Der er med andre ord ikke i øjeblikket nogen klar markering fra politisk og institutionelt hold.

Som om det kun er i Frankrig, at skolen og uddannelse er grundpiller i en fri, demokratisk civilisation.

Vold og intimidering virker. Og effekten er endda meget stærk sammen med trangen til at kigge væk.

FRYGTEN VIL formentlig langsomt og sikkert sejre. Den vil ofte kalde sig noget andet, f. eks. 'hensynsfuldhed', 'minoritetsbeskyttelse' eller 'demokratisk dannelse'.

Den frygt vil internalisere sig hos børn og unge, komme til at føles naturlig, hvis ikke vi som samfund er vores ansvar og arv bevidst. Og det er vi ikke, når vi efterlader den enkelte lærer med regningen og risikoen.

Så kræver vi, at læreren skal være en helt, men det skal læreren ikke være.

Læreren er ikke en helt, men en faglig og normativ autoritet, der med forfatningen i ryggen realiserer en demokratisk patriotisme. Det er noget helt andet end at skulle være supermand, der inkarnerer en ukuelig heroisme mod alle odds.

Læreren skal ikke stå alene uden samfundets og sin ledelses utvetydige opbakning.

Det er at udlicitere modet, ofte desværre pædagogisk pakket ind i en henvisning til metodefrihed. Poul Henningsen skrev i 1940, at den, der holder sjælen rank, kan aldrig blive træl. Kun et samfund, der tør stå sammen i sit mod, kan ikke knækkes.

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Demonstrationstale, Mindetale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/stefan-hermanns-tale-ved-mindehoejtideligheddn-for-samuel-paty>